

Uluslararası Doğalgaz Kongresi ve Sergisi 2007 Gerçekleştirildi

haber

Makina Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen Uluslararası Doğalgaz Kongresi ve Sergisi 3-5 Mayıs 2007 tarihlerinde Ankara Sheraton Otel ve Kongre Merkezi'nde 11 kamu kurum ve kuruluşu, 6 sektörel kuruluş, 21 üniversite ve 7 sektörel derginin desteği ile gerçekleştirildi. Kongreye; TMMOB ile bağlı Odaların Yöneticileri, Makina Mühendisleri Odası Merkez ve Şube Yöneticileri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, EPDK, BOTAS, TPAO, EİEİ, EÜAŞ, MTA, Petrol İşleri, TÜBİTAK, AB Genel Sekreterliği, EGO, üniversitelerden akademisyenler, meslek örgütleri, ilgili dernek, vakıf ve birlik temsilcileri, özel ve kamudan uzmanlar, Büyükelçilik temsilcileri ile yurtdışından Türkiye'nin doğal gaz sektöründe etkili olan yabancı firma ve kurum temsilcileri olmak üzere toplam 697 kişi katıldı. Üç gün süren kongre süresince gerçekleştirilen sekiz oturum ve iki panelde; Türkiye'nin doğalgaz temini ve ihrac politikalarından iletim ve dağıtım hatlarına, kentsel doğalgaz kullanımından elektrik üretimi için doğalgaz kullanımına kadar sektöre ilişkin konular ele alındı.

Kongrenin açılış konuşmaları, Kongre Yürütme Kurulu Koordinatörü Oğuz Türkyılmaz, Oda Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, BOTAS Genel Müdür Vekili Saltuk Düzyol ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Bekir Aksoy tarafından yapıldı.

Oğuz Türkyılmaz'ın yönettiği Elektrik Üretimi İçin Doğalgaz Kullanımı konulu panel.

Kongrenin açılışında ilk konuşmayı Kongre Yürütme Kurulu Üyesi Oğuz Türkyılmaz yaptı. Türkyılmaz'dan sonra kürsüye gelen Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, uluslararası enerji politikalarında petrolün yanı sıra doğalgazın da önemli bir yere sahip olduğunu belirterek, "Birçok avantajı nedeniyle doğalgaz dünyanın en gözde enerji kaynaklarından biri haline gelmiş, boru hatları dünyanın dört bir tarafına uzanarak ülkeler arasındaki siyasi ve ekonomik işbirliklerini artırmıştır. Ama bir yandan da boru güzergâhlarının rotası ciddi bir rekabet alanı olmuştur. Uluslararası konjonktür içinde Türkiye'de sadece doğalgaz değil, enerji sektörünün tamamıyla ilgili olarak ülkemizin yakın geleceği için; gerek enerji arzı güvenliği ve halkın enerjii en ucuz ve sağlıklı şekilde kullanabilmesi, gerekse verimlilik ve çevre faktörlerini göz ardı etmeyecek yeni yaklaşım ve çözümlere acilen ihtiyaç duyulmaktadır" dedi.

Oda Başkanımız Emin Koramaz Kongre açılış konuşmasında.

OYK Başkanı Emin Koramaz'ın yaptığı Kongre açılış konuşmasının tamamı şu şekildedir:

Sayın Müsteşarım,
Sayın Birlik Başkanım, Kamu Kuruluşlarının Sayın Genel Müdürleri ve Yöneticileri,
Kongremize Türkiye Dışından Katılan Sayın Konuklarımız,
TMMOB'ye bağlı Odaların Sayın Başkan ve Yöneticileri,
Enerji ve Doğal Gaz Sektöründe Örgütlü Kuruluşların Sayın Başkan ve Yöneticileri,
Kongremizi Destekleyen Kurum, Kuruluş ve Firmaların Sayın Temsilcileri,
21 Üniversitemizin Sayın Akademisyenleri, Sayın Delegeler,

Değerli Basın Mensupları, Sektörel Yayınların Değerli Temsilcileri,

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Uluslararası Doğal Gaz Kongresi'ne hoş geldiniz!

Odamız her çalışma döneminde meslek ve uzmanlık alanlarımızla ilgili gelişmeleri ve sorunlarımızı tartışmaya açmak, görüş ve önerilerimizi yetkililere iletmek, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla Kongre, Kurultay ve Sempozyum düzeyinde bir dizi etkinlik düzenlemektedir. Bildiğiniz gibi enerji, biz mühendislerin varlık nedeni olan sanayinin, üretimin ve kalkınmanın en temel girdisidir. Günümüzde enerji üretim ve tüketim miktarları yanı sıra birim enerji ile yaratılan ekonomik değer, ülkelerin gelişmişliğinin en önemli göstergelerinden biri haline gelmiştir. Bu nedenle; bu dönem içinde yapmayı planladığımız 26 ayrı kongre, kurultay, sempozyum etkinliklerinin 6'sı enerji konuludur. Bunlar: Uluslararası Doğalgaz Kongresi, Enerji Verimliliği Kongresi, Güneş Enerjisi Sistemleri Sempozyumu, Rüzgâr Enerjisi Sempozyumu, Yeni ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları Sempozyumu, III. LPG-CNG Kongresi ve TMMOB adına Jeofizik, Jeoloji, Kimya ve Maden Mühendisleri Odaları ile birlikte düzenleyeceğimiz Jeotermal Kongresi'dir.

Kongre, kurultay ve sempozyum etkinliklerimiz yanı sıra Enerji Çalışma Grubumuz her dönem yeni ve yenilenebilir enerji kaynakları ile doğal gaz temin ve tüketim politikaları konularında Oda Raporları yayınlamaktadır. Enerji ile ilgili birçok çalışmada referans olarak gösterilen bu raporlar, bu Kongrede yapılacak tartışmaların da katkısıyla güncellenecek ve kamuoyu ile paylaşılacaktır. Yine enerji konusu; Odamızın eğitim ve belgelendirme çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğimiz uyarınca; doğal gaz sektöründe hizmet verecek üyelerimiz eğitime tabi tutulmakta ve belgelendirilmektedir. Belgelendirme faaliyetleri için Oda merkezinde kurduğumuz Personel Belgelendirme Kuruluşumuz, ilgili AB standardı kapsamında TÜRKAK'a akredite ettirilmiştir. Yine

Odamızda Jeotermal Enerji Uygulamaları, Güneş Enerjisi Sistemleri, Isı Yalıtımı ve Enerji Yönetimi ile Doğal Gaz konularında kurslar ve seminerler düzenlenmektedir. Bu konularda zengin bir yayın faaliyetimiz de bulunmaktadır.

Enerji sektöründe ilgili kurum ve kuruluşlarla yakın işbirliği içinde olan Odamız, bu dönem Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi Yönetim Kurulu'nda da temsil edilmektedir.

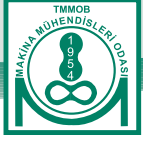
Sevgili Katılımcılar,

Şimdi uluslararası bağlamdan hareketle, ülkemizdeki doğal gaz ve enerji politikalarına ilişkin somut duruma değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi uluslararası enerji politikalarında petrolün yanı sıra doğal gaz da önemli bir yere sahiptir. Birçok avantajı nedeniyle; doğal gaz dünyanın en gözde enerji kaynaklarından biri haline gelmiş, boru hatları dünyanın dört bir tarafına uzanarak ülkeler arasındaki siyasi ve ekonomik işbirliklerini artırmıştır. Ama bir yandan da boru güzergâhlarının rotası, ciddi bir rekabet alanı olmuştur. Hemen yanı başımızda dünyanın önemli ekonomilerinin yer aldığı Avrupa'da, doğal gaz tüketimi 2005 yılında 535 milyar metreküp iken, üretiminin sadece yarısı kadar bir bölümü olan 270 milyar metreküpü kendi kaynaklarından karşılanabilmiştir. Doğal gaz rezervlerindeki azalma trendine karşı Avrupa piyasasında özellikle de çevresel nedenlerle doğal gaza olan talebin artması, piyasadaki arz açığının nereden, nasıl ve en güvenilir şekilde karşılanabileceği konusundaki arayışları gündemde tutmaktadır. Rusya'nın arzındaki ağırlığı, "güvenlik" endişesini artırmakla birlikte, Orta Asya ve Ortadoğu'daki kaynaklara yönelik arayışları da artırmaktadır. Bu bağlamda, petrol ve doğal gaz boru hatları için transit bir ülke olmanın yanı sıra bir enerji terminali olma niteliğiyle Türkiye'nin jeopolitik önemi artmaktadır. Bulduğumuz coğrafyanın Kafkaslar, Ortadoğu ve Orta Asya'nın yoğunlaştığı sıcak bir bölgede yer alması, hem risk hem de bazı "avantajları" beraberinde getirmektedir. Risklerin akılcı yönetimi ve avantajların ülke çıkarları doğrultusunda hızlı ve etkili şekilde değerlendirilmesi, önümüzdeki yıllarda, diğer faktörlerle birlikte Türkiye'nin dünyadaki siyasi konumunun belki de belirleyicisi olabilecektir. Ancak,

acaba Türkiye şu andaki siyasi tercihleri, bağlantıları ve de yönetim kabiliyetleri ile buna muktedir midir? Bu çok önemli bir sorudur. Zira enerji kaynaklarının kullanımı ve bu kaynaklar üzerindeki hâkimiyet kavgası, günümüzde doruk noktaya ulaşmıştır. Doğal gaz, su, petrol gibi enerji kaynakları, başlı başına birer ekonomi politik ve ülkelerin egemenliği, bağımsızlığı konusuna dönüşmüştür. Yalnızca Afganistan ve Irak işgallerini anımsamak bile bu açıdan yeterlidir. Bu uluslararası konjonktür içinde Türkiye'de sadece doğal gaz değil, enerji sektörünün tamamıyla ilgili olarak ülkemizin yakın geleceği için; gerek enerji arzı güvenliği ve halkın enerjiyi en ucuz ve sağlıklı şekilde kullanabilmesi, gerekse verimlilik ve çevre faktörlerini göz ardı etmeyecek yeni yaklaşım ve çözümlere acilen ihtiyaç duyulmaktadır.

Değerli Katılımcılar,

Bu noktada doğal gazda başlıca dört parametreye dikkatinizi çekmek istiyoruz. İlki; serbestleştirme uygulamalarının sonuçları ve yaşanan sorunlar. İkincisi; Rusya'ya ve İran'a olan bağımlılık ve yapılan anlaşmaların Türkiye aleyhine hükümler içermesi. Üçüncüsü; doğal gaz piyasasının yeniden yapılandırılmasına bağlı olarak teknik şartnameler ve kent içi doğal gaz dağıtım ve uygulamalarına ilişkin sorunlar. Dördüncüsü de kent içi doğal gaz uygulamalarında yetkilendirmeye ilişkin sorunlardır. Ülkemizde enerji sektöründe neo liberal düzenlemeler 1984 yılında başlamış; özelleştirme, küçültme, parçalama ve serbestleştirmelere geçilmiştir. Bu sürecin sonunda enerji maliyetleri sürekli artmış, elektrik üretimi ağırlıklı olarak doğal gaza dayandırılmış, Türkiye elektriği pahalı üreten ülkelerden biri haline gelmiş, enerji alanında dışa bağımlılığı artmıştır. TEK'in faaliyet gösterdiği 20 yıllık süre içerisinde elektrik enerjisi üretimi 1970 yılına göre 7,2 kat artmış, özelleştirme ve serbestleştirme uygulamalarının yoğunlaşmasından günümüze ise elektrik üretimi ancak 2,8 kat artış gösterebilmiştir. Anımsayalım; 2006 Temmuz'unda Bursa'da bir santralde çıkan arıza sonrası bazı özel kesim elektrik üreticilerinin zarar ettikleri gerekçesiyle üretimi durdurmalarıyla, birçok il saatlerce karanlıkta kalmıştı. Şimdi vurgulayarak belirtmek istiyorum: Bu olay

özelleştirmelerin tamamlanamamış olmasının avantajlarına işaret etmiştir. Zira kamu santralleri olan Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy'ün kontrol yetkisi hâlâ kamunun elindedir ve böyle bir kesinti sırasında devreye alınabilmişlerdir. Bir kamu hizmeti olan elektrik, termik santralleri, doğalgaz santralleri, trafoları, dağıtım şebekeleri ile birlikte bir bütündür. Bu bütünün parçalanmış olması ülkemize yarar değil, zarar getirecek ve hemen birkaç yıl sonra kamunun yeniden yatırım yapması bir zorunluluk olarak kendini dayatacaktır. Aynı husus doğal gaz için de geçerlidir. Doğal gazı kullanmak kamusal bir haktır ve kentsel dağıtım hizmetleri özel şirketler eliyle verilse de kamusal bir hizmet söz konusudur. Doğal gaz sistemi de ülke girişlerindeki ölçüm istasyonları, iletim ve dağıtım şebekeleri, bu şebekelerdeki kompresör istasyonları, basınç düşürme ve ölçüm istasyonları, pig istasyonları, vana grupları vb. birçok bileşenden oluşur. Bu faaliyetlerde bir planlama, eşgüdüm ve denetim zorunludur. Sistemin parçalar haline bölünmesi, her bir parçanın, ithalat, iletim, toptan satış, dağıtım, depolama v.b. faaliyetler üzerinden özelleştirilmesi ve çok sayıda özel şirket eliyle gerçekleştirilmesi, eşgüdümü zorlaştıracak, planlamayı güçleştirecektir.

Değerli Katılımcılar,

Şimdi ise Rusya'ya ve İran'a olan bağımlılık ve yapılan anlaşmaların Türkiye aleyhine hükümler içermesi konusuna değinmek istiyorum. Doğal gazda Rusya ve İran'a aşırı bağımlılığın tehlikeli sonuçlarını geçtiğimiz yıl Rusya ile Ukrayna arasındaki gaz kesintisinde ve İran'ın kış nedeniyle gaz akışını durdurması dolayısıyla yaşamıştık. Sadece bu örnekler bile doğal gaz temin kaynaklarının çeşitlendirilmesinin önemini göstermektedir. Öte yandan başta Rusya olmak üzere çeşitli ülkelerle yapılan doğal gaz alım sözleşmeleri, “ticari sır” içerdikleri gerekçesiyle sürekli gizli tutulmakta ve kamuoyundan saklanmaktadır. Bu sözleşmelerin eksiksiz uygulanmaları halinde, “Al ya da Öde” koşulları Türkiye'yi milyarlarca dolarlık ödeme yükümlülüğü ile karşı karşıya bırakabilecektir. Bu nedenle ve anlaşmalardaki yüklü alım yükümlülüklerinden dolayı yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretimine yeterli yatırım yapılmamıştır. Yerli linyit yakıtlı termik

santraller düşük kapasitede çalıştırılmış ve ilave kapasite artışlarına izin verilmemiştir.

Böylece ülkemiz elektrik enerjisi üretiminde yüzde 45 oranında doğalgaza bağımlı kılınmıştır. Üretimde “Yap İşlet Devret” ve “Yap İşlet” modelleri ve yüksek fiyatlı yüzde yüz alım garantili sözleşmelerle enerji maliyetleri sürekli artmaktadır. YİD ve Yİ uygulamalarının sakıncaları açık seçik bir şekilde ortaya çıkmışken, şimdi Elektrik Piyasası Yasasında yapılan değişikliklerle elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin özel sektöre devredilmesi gündeme getirilmiştir.

Değerli Katılımcılar,

Üçüncü olarak; doğal gaz piyasasının yeniden yapılandırılmasına bağlı olarak teknik şartnameler ve kent içi doğal gaz dağıtım ve uygulamalarına ilişkin sorunlara değineceğim.

İlgili yasaya göre doğal gaz piyasasının en önemli aktörlerinden biri, kentsel doğal gaz dağıtım lisansı alan şirketlerdir. Doğal gaz dağıtım lisansı verilen kentlerde şebeke yapımı, konutlara gaz verilmesi, sanayi tesislerinin doğal gaza dönüştürülmesi vb. uygulamalarda düzenleyici teknik şartnamelerin hazırlanması ve uygulanması görev, yetki ve sorumluluğu kentsel gaz şirketlerine devredilmiştir. Kentsel Doğal Gaz dağıtım şirketlerinin tümü için geçerli olacak, ülke çapında zorunlu uygulaması olan İç Tesisat, Servis Hattı, Şebeke Yapım ve Endüstriyel Tesis Doğal Gaz Dönüşüm şartnameleri yoktur. Bu durumda, her kent ve şirketin uygulamaları farklı olabilmektedir. Her kentte farklı uygulamalar olduğu gibi, kentsel gaz şirketlerinin uygulamaları da yeterince denetlenmemektedir. Bu sakıncalı uygulamaya bir an önce son verilmesi ve ülke genelinde geçerli, tüm gaz şirketleri için bağlayıcı olacak ortak teknik şartname ve düzenlemelerin yürürlüğe konması için Odamızın yapmış olduğu çağrılara ve ortak çalışma önerilerine kulak verilmelidir. Bu düzensizliğin bir an önce giderilmesi ve ülke çapında geçerli olacak yapım şartnameleri ve uygulama birliğinin tesisi zorunludur.

Bu amaçla Odamız bu Kongreye son derece hazırlıklı olarak gelmiş bulunmaktadır. Ulusal düzeyde zorunlu olarak uygulanacak uygulama standartları ve ilgili şartnamelerle ilgili olarak: “Binalarda İç Tesisat

Şartnamesi”, “Endüstriyel Tesislerde İç Tesisat Şartnamesi”, “Kentsel Doğal gaz dağıtım Şebekeleri Ve Servis Hatları Şartnamesi” Odamız çalışma gruplarınca hazırlanarak sizlere dağıtılmıştır. Önerilerimizi bu kongrede sizlerle paylaşarak, görüş ve önerilerinizi alacağız. Kongrede dile getirilen görüş ve önerilerin ışığında Odamızın son şeklini vereceği bu şartnameleri onaylaması ve yayınlaması için Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK)'na sunacağız.

Değerli Katılımcılar,

Dördüncü husus olan yetkilendirme konusuna gelirsek, mevcut durumu kısaca aktarmak istiyorum. Bildiğiniz gibi Doğal Gaz Sertifikalandırma Yönetmeliği'ne göre, İç Tesisat ve Servis Hatları Sertifikası alacak firmalar bünyelerinde 'Doğal Gaz İç Tesisat Mühendis Yetki Belgesi'ne sahip bir makina mühendisi bulundurmak zorundadır. Bu firmalarda çalışan mühendisler doğal gaz uygulamalarına ilişkin proje ve teknik uygulama sorumluluklarını üstlenmektedir. 6235 sayılı TMMOB Yasası uyarınca Resmi Gazete'de yayımlatılarak yürürlüğe sokulan “TMMOB Makina Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik Mühendislik Büroları Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği”ne göre bu hizmetleri sürdürececek bürolar, Odamızdan Serbest Müşavir Mühendis Büro Tescil Belgesi almak zorundadır. 6235 sayılı TMMOB Yasası mühendislerin sicillerinin tutulması, mesleki uygulama ve meslek etiği açısından denetlenmesi görevini Odamıza vermiştir. Odamız Büro Tescil Belgesi uygulaması ile ülke genelinde üyelerinin hizmet sicilini tutmaktadır. Bu uygulama ile bir mühendisin birden fazla firmada çalışıp çalışmadığı, disiplin cezası alan üyelerinin mesleki faaliyette bulunup bulunmadığı, hizmetlerin mesleki standartlara uygunluğu, KDV Yasası uyarınca Odamız tarafından belirlenen asgari ücretlere uygun davranılıp davranılmadığı konuları takip edilebilmektedir.

Ancak bazı kentsel gaz dağıtım şirketleri defalarca uyarılmamıza rağmen, “İç Tesisat ve Servis Hatları Sertifikası” almak için başvuran firmalardan Makina Mühendisleri Odası SMM Büro Tescil Belgesi istememekte ısrar etmektedir. Doğal Gaz Piyasası Yasası ve bu Yasaya bağlı olarak çıkarılan Yönet-

melikler, bu sektörde hizmet veren kuruluşların diğer yasa ve yönetmeliklerden kaynaklanan sorumluluklarını ortadan kaldırmamaktadır. Bu husus, EPDK'nın bir yazısı ile Odamıza da bildirilmiştir. Ticari bir faaliyet yanında doğal gaz dağıtımıyla ilgili kamusal bir hizmeti de yerine getiren gaz dağıtım şirketlerinin bu hususta duyarlı olması gerektiğini, burada bir kez daha hatırlatıyorum.

Değerli Katılımcılar,

Odamızın konuya ilişkin yılların birikimiyle oluşturduğu bir dizi kapsamlı öneriler bulunmaktadır. Arkadaşlarımız bunları dile getirecekler ve bu Kongrenin katkılarıyla sonuç bildirgesini en doyurucu bir biçime getirecek ve kamuoyuna sunacağız. Kongre esnasında sorularınızla, yorumlarınızla azami katkılarınızı bekliyoruz. Ben şimdi bazı satırbaşı önerilerle konuşmamı tamamlayacağım.

Kamusal planlama, kamusal üretim ve yerli kaynak kullanımını reddeden özelleştirme politikalarından vazgeçilmeli, kamunun eli kolu bağlanmamalı, kamusal planlama esas olmalı ve kamu eliyle yatırımlar yapılabilirdir. Ülkemizin enerji politikalarında temel kıstas kamusal planlamaya dayalı temiz, ucuz, bol ve yerli enerji olmalıdır. Rusya ve İran'a bağımlılığımızın azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütülmeli, başka ülkelere kaynak çeşitlendirmesine gidilmeli, yerli doğal gaz arama ve üretim faaliyetleri desteklenmeli, doğal gaz depolama tesis yatırımlarına öncelik verilmelidir. Mevcut doğal gaz alım anlaşmaları “takrir-i müzakere”, yani yeniden görüşme konusu yapılmalı, anlaşmalarda fiyat, alınmayan gazın bedelinin ödenmesi, ödemelerin nakit olarak yapılması, gazın üçüncü ülkelere satılmasının önlenmesi vb. ülkemiz aleyhine şartlar iptal edilmelidir.

Bina ve endüstriyel tesisler iç tesisatlarında ve kentsel doğal gaz dağıtım şebekeleri ve servis hatları yapımında, Odamız tarafından hazırlanan şartnameler, EPDK tarafından ülke çapında zorunlu uygulanacak şekilde yürürlüğe konulmalıdır. Doğalgaz imalatları ve tesisatlarında ihtisaslaşmış ve Odamız tarafından eğitilmiş, belgelendirilmiş ve yetkilendirilmiş makina mühendislerinin istihdamı zorunlu olmalıdır.

Değerli Katılımcılar,

Odamız adına Kongrenin gerçekleştirilmesini sağlayan Düzenleme ve Yürütme Kurullarına, Kongrede bildiri sunacak ve panellerde yer alacak konuşmacılara, delege ve izleyiciler ile katkıda bulunan kurum ve kuruluşlara, Kongremize bildiri sunarak ve panelist olarak katılarak destek veren Elektrik, Harita ve Kadastro, Jeofizik, Jeoloji, Maden, Petrol Mühendisleri Odası'nın Başkan ve yöneticilerine, Türkiye dışından gelen özel konuklarımıza, Kongre Sekreterlerimiz Işık Ekin Yılmaz, Emin Uysal, Oda Enerji Verimliliği Danışmanı Tülin Keskin, OYK Üyeleri Ahmet Eniş, Barış Levent, Osman Tezgiden, Şuayip Yalman ve Oda Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz'a Oda Yönetim Kurulumuz adına içtenlikle teşekkür ediyorum. Etkinliğimizin başarılı geçmesi dileğiyle hepinizi selamlıyorum.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanlı

OYK Başkanı Emin Koramaz'ın ardından kürsüye gelen TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanlı'nın Kongrede yaptığı konuşmanın tamamı şöyledir:

**Değerli Konuklarımız,
Sevgili Arkadaşlarım,**

Hepinizi TMMOB Yönetim Kurulu adına saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Cumhurbaşkanlığı seçimleri, 14-29 Nisan mitingleri, 28 Nisan askerlerin e-muhtırası, 367 ile ilgili Anayasa mahkemesi kararı, Temmuz ayında yapılacak erken seçim, İstanbul'da 1 Mayıs günü yaratılan devlet terörü. Bu kelimeler son bir aydır yaşananların kısa özeti. Evet, bizim ülkemiz sıkıntılı, sancılı ve sorunlu bir ülkedir. Bu yaşananlar ve yaşatılanlar tüm dünyayı bir karabasana sokan kapitalist küreselleşmenin ülkemize yansımalarıdır. Özetle de biz, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği olarak, “bu ülke bu halk bu yaşananlara müstahak değildir” diyoruz. Aydınlik bir Türkiye ve aydınlık bir gelecek için bir meslek örgütü sorumluluğumuzla ve öznesine insanı koyan bir çalışma anlayışı ile meslek alanlarımız üzerinden bu ülke için, bu halk için doğruları söylemeye devam ediyoruz. Sözlerime başlarken bunları ifade etmek durumundayım.

Sevgili Katılımcılar,

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ve tüm birimlerinin gündeminde enerji sorunları ile çözüm yolları hep birinci sırada olmuştur. Çalışma dönemlerinde tüm birimlerimizde enerji tüm yanları ile tartışılmakta, biriktirilenler üyelerin ve kamuoyunun gündemine taşınmaktadır. Makina Mühendisleri Odamızın bu gün başlayan bu kongresi de, işte bu sözlerimizin yaşama geçirilmesinin bir örneğidir.

Oda Başkanımın bu kapsamlı değerlendirmesinin ardından enerji üzerine birkaç konuyu da ben vurgulamak istedim: Dünya enerji tüketiminin 2005-2030 yılları arasında %50'den fazla artacağı, bu artışın sanayileşmiş ülkelerde %25 civarında olurken, özellikle Asya, Orta ve Güney Amerika olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde iki kat olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Enerjinin ve elektrik enerjisinin yeterli, güvenilir, tüm toplumsal kesimler için erişilebilir bir şekilde

temini ve bunun sürdürülebilir olması ülkelerin öncelikli konuları arasındadır. Bu anlamda enerjinin planlama ve yönetim boyutları önem kazanmaktadır. Özellikle, dünyada sık sık gündeme gelen enerji veya enerji hammaddeleri krizleri, ülkeleri, enerji politikalarını olası krizleri gözeterek planlamaya, kaynak kullanımında dikkatli olmaya ve ekonominin enerjiye olan bağımlılığını azaltacak önlemleri almaya yöneltmiştir. Bu çerçevede, ulusal kaynakların etkin, verimli ve rasyonel kullanımları ülkelerin enerji yönetimleri için hayati önem taşımaktadır. Enerji üretimi halen büyük ölçüde petrol, doğalgaz, kömür gibi fosil yakıtlara dayalıdır ve bu durumun yakın gelecekte de süreceği öngörülmektedir. Özellikle petrol ve doğalgazın dünyada belirli bölgelerde yoğunlaşmış olması, bu kaynaklar açısından zengin olan bölgelerin ve buralardaki enerji kaynaklarının kontrolünü son derece önemli hale getirmektedir. ABD'nin bu yöndeki girişimlerini askeri güç kullanarak sürdürdüğü günümüzde enerji arz güvenliği, bir dış politika unsuru ve stratejik öneme sahip bir konu haline gelmiştir.

Avrupa Birliği'nin Rusya Federasyonundaki enerji kaynaklarına bağımlı olması, Rusya'nın dış ilişkilerinde enerji kaynaklarının önemli bir unsur olarak kullanılması, Rusya-Ukrayna arasındaki gerilimlerin doğalgaz naklini etkilemesi, AB üyesi ülkelerin ortak enerji politikası olması yönündeki beklentilere rağmen Polonya ve Ukrayna'yı dışarıda bırakarak Rusya ile Almanya'nın deniz üzerinden doğalgaz ulaştırılmasına olanak sağlayacak anlaşma yapmış olmaları, vb konular önümüzdeki dönemlerde de enerji kaynaklarının kontrolü konusunda uluslararası çatışma ve gerginliklerin gündeme geleceğinin, enerjinin uluslararası ilişkilerin önemli bir bileşeni olacağına göstergeleridir. Avrupa Birliğinin enerji temin politikalarında dördüncü arter olarak tanımlanan geçiş hattı da Türkiye'dir. Ülkemiz hem öz kaynakların kullanımında, hem de zengin enerji kaynaklarının, tüketimi yüksek Batı dünyasına ulaştırılmasında uluslararası geçiş yolu olma hususunda bağımsızlığını esas alan politikalar oluşturmak ve izlemek zorundadır.

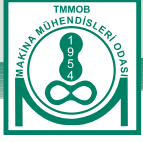
Dünyada da, bir yandan hâkim güç odakları arasında

zengin petrol ve doğalgaz rezervlerinin kontrolüne yönelik çatışma ve gerilimler artmakta, ABD tarafından dünyanın enerji kaynakları açısından zengin bölgelerinde askeri güç kullanımına gidilmektedir. Diğer yandan küresel ısınmaya ilişkin araştırmalar birbiri ardına yayınlanmakta, fosil yakıtların yerini alabilecek yeni enerji kaynaklarının, yeni enerji dönüşüm süreçlerinin ve enerji etkin teknolojilerin devreye sokulması yönündeki çalışmalar da ilerlemektedir. Ülkemizde de enerji sektöründe, hegemonik güçlerin politikalarına tabi olunması yerine bağımsızlığı öne koyan politikalar izlenmesi, enerji üretim ve dönüşüm süreçlerinde kökten sayılabilecek teknolojik değişim seçeneklerinin açık tutulması, bu konularda üniversiteler ve araştırma kurumları, ilgili sektörler ve yetişmiş eleman açısından hazırlıklı olunması önemlidir.

Dünya Bankası'nın, kamunun küçültülmesini amaçlayan yapısal uyarılama kredileriyle 1980'li yıllardan başlayarak gündeme getirilen neoliberal politika ve uygulamalar doğrultusunda, ülkemiz enerji sektöründeki kamu kuruluşları belirsizlik içine sokulmuş, planlama, koordinasyon, eleman, finans kaynakları vb açılardan geriletilmiş, üretime, teknik hizmetlere ve kamu hizmetlerine yönelik işlevleri yıpratılmış, buna karşılık siyasetçilerin ve firmaların müdahalelerine giderek daha açık hale getirilmiştir. Bu süreçte Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu/Kurumu'nun oluşturulması ve piyasa yasalarının yayınlanması gibi aşamalar geçirilmiş olup, günümüzde AB'ye uyum ve AB merkezli bölgesel platformlar çerçevesinde sektörde ticarileştirme uygulamaları sürdürülmektedir.

Yaklaşık yirmi yıldır sürdürülmekte olan “enerji sektöründeki özelleştirme ve liberalizasyon sürecinin enerji sektöründe ve ülke ekonomisinde doğrudan ya da dolaylı olarak yarattığı tahribat TMMOB ve bağlı odaları tarafından yıllardır dile getirilmektedir. Bugün bu tahribatın boyutları, soruşturmalar, çeşitli dava süreçleri, Sayıştay raporu, TBMM Araştırma Komisyonu Raporu vb belgeler sonucunda göreceli olarak açıklığa kavuşmuştur.

Türkiye, yeni liberal politikalar doğrultusundaki

uygulamalarla enerji sektöründe ulusal ihtiyaçlarının tam tersine gelişen bir sürecin içine sokulmuştur. Ülke ihtiyaçlarına uygun programlar geliştirilmesi yerine, enerji sektöründe her türden uygulama “özelleştirme” amacına tabi kılınmış, sektördeki kamu kurumları bu politikaların yaşama geçirilmesi amacıyla nitelikleri ve işlevleri açısından geriletilmiştir.

Özel sektörün enerji alanına girmesi için önü açılan YİD, Yİ, otoprodüktör anlaşmalarıyla Türkiye'nin doğal gazla olan bağımlılığı hızla arttırılmıştır. Bunun yanına, özellikle ulaşım politikaları nedeniyle var olan petrol bağımlılığı da eklendiğinde Türkiye'nin enerji kaynaklarındaki dışa bağımlılığı kontrolsüz şekilde artmıştır.

Özelleştirme uygulamalarının öne çıktığı elektrik sektöründe kamu mali kaynakları yüksek fiyatlı özel sektör anlaşmaları ile özel sektöre tahsis edilmiştir. YİD anlaşmaları ihalesiz yapılan anlaşmalardır. Ölçsüz biçimde önü açılan doğal gaz anlaşmaları ve özel sektör elektrik santralleri al ya da öde koşulludur. Son ekonomik daralma ile birlikte zorunlu alımlar nedeniyle kamu santralleri kapasitesinin çok altında çalışmaya zorlanmıştır.

Doğal gaz alım anlaşmaları ve özel sektör elektrik anlaşmaları her yönüyle kamu kaynaklarının yağmalanması anlamına gelmiştir. Dünya Bankası ile başlayan, IMF, AB direktifleri ile devam eden “de-regülasyon” süreci, kamu kuruluşlarının içinin işlevsizleştirilmesi ortamı içinde sürdürülmüştür. “Yolsuzluklar” söz konusu sürecin bir uzantısıdır. Sıra “yeniden düzenleme” (re-regülasyon) sürecine geldiğinde, 2003 seçimleri sonucunda hükümet değişikliğinin de sağladığı fırsatla “yolsuzluklarla mücadele” öne çıkmış gibi gösterilmiştir. Ancak doğru olan bu aşamaları tek bir programın parçaları olarak görmek daha doğrudur. Nitekim bu hükümet döneminde de, Danıştay'ın YİD sözleşmeleriyle ilgili olarak verdiği yürütmeyi durdurma kararına uymak yerine, yargı kararını yok sayan bir yasa ile kamu zararına hükümler içeren sözleşmelerin sürdürülmesi yoluna gidilmiştir.

Özelleştirme ve liberalizasyon politikalarının ortaya çıkardığı belirsizlik, risk ve çözümsüzlükler göz önüne alındığında, enerji altyapısı gelişkin olmayan ve yatırım ihtiyacı olan ülkelerin, önemli ölçüde kendisinin belirleyici olamayacağı dış unsurlara bağımlı hale geldiği görülmektedir. Sürdürülen politikaların değiştirilmemesi durumunda, Türkiye'nin sanayileşme ve kalkınma politikalarının ulusal çıkarlara uygun biçimde çizilebilmesini güçleştiren bu durumun aşılabilmesi olanağı da bulunmamaktadır.

Evet, Küresel sermayenin açık, tek pazar hedefiyle örtüşen ve yine ulusal yürütmenin dışında “özerk” kurullarca şekillendirilen bir küresel enerji politikasına bütünleşmeye çalışan “garip” bir enerji sektörümüz var. Oysa geçmişte ve günümüzde yaşananlardan ders çıkarmak, merkezi ve stratejik bir planlama ile geleceği kurgulamak gerekmektedir. Ülkenin enerji konusunda geleceği; günü -ve kendini- kurtarma peşinde olan siyasi karar vericilere, kendini doğası gereği küresel sermayenin uygulayıcısı olarak gören üst kurul yöneticilerine, sadece kendi çıkarları penceresinden bakan belirli enerji kaynakları üzerine örgütlenen üretici derneklerine, OSB yöneticilerine, nükleer lobilere bırakılamayacak kadar önem arz etmektedir.

Ne yapılmalıdır?

IMF, DB gibi küresel sermaye kurumları ötelenerek; kamunun sanayi, ekonomi, ulaşım, tarım, çevre, dışişleri birimleri ile üniversitelerin ilgili birimleri, elbette ki TMMOB başta olmak üzere ilgili kuruluşlar bir araya gelerek, her bakımdan ülkeye özgün, ülke koşullarını gören bir noktadan merkezi ve stratejik bir planlamaya gidilmelidir. Bu planlama enerjinin üretim sürecinden dağıtım sürecine kadar süreklilik ve bütünlük göstermeli ve kamu eliyle doğal tekel yapısı içinde değerlendirilmelidir. Ve yine bu plan ve program gelecek dönemleri de bağlamalıdır. TMMOB olarak biz bunları söylüyoruz. Diliyorum bu üç günlük etkinliğimizde bu söylediklerimiz üzerine de yorumlar yapılır. Hepinize saygılar sunuyorum.

Açılışta konuşan BOTAŞ Genel Müdür Vekili Saltuk Düzyol, Türkiye doğalgaz piyasasının 2001'de çıkarılan 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu ile bir serbestleşme dönemi içerisine girdiğini ifade ederken, söz konusu kanunun mevcut haliyle öngörülen amaçları karşılamaktan oldukça uzak olduğuna işaret etti. BOTAŞ'ın önündeki yasal engeller kaldırıldığında, çok daha büyük başarılar imza atacak bir şirket olduğunu söyleyen Düzyol, "4646 sayılı Kanun, enerji alanında coğrafi avantajlarını da kullanarak önemli bir oyuncu olmayı hedefleyen ve bu amaç doğrultusunda mega projelere imza atmaya hazırlanan ülkemize ve onun ulusal şampiyonu olan BOTAŞ'a bir kaç beden dar gelmektedir. Bu nedenle mutlaka ve mutlaka değiştirilmesi gerekmektedir" dedi. Düzyol, halka arz yoluyla kısmi olarak özelleştirilebilecek, ancak dikey bütünleşmiş yapısı korunacak ve diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerine getirilen kısıtlamalardan muaf tutulacak bir BOTAŞ'ın, enerji alanında sadece bölgesel bir oyuncu değil, küresel bir oyuncu olma şansı bulunduğunu söyledi. "Bu piyasa, BOTAŞ gibi bir ulusal şampiyon öldürülmeden de pekâlâ serbestleştirilebilir" diyen Düzyol, Bu konuda sektörü düzenleme ve denetleme yetki ve sorumluluğuna sahip EPDK'ya büyük görevler düştüğünü kaydetti. Düzyol, "Bu kapsamda BOTAŞ dahil olmak üzere teknik ve mali açıdan yeterli olmak kaydıyla tüm isteklere ithalat serbestisi tanınması, enerji sektöründe sürdürülebilir bir büyümenin ve ülkemiz arz çeşitliliği ve güvenliğinin

sağlanması bakımından faydalı olacaktır" dedi. Düzyol'dan sonra kürsüye gelen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Bekir Aksoy da ülkenin artan enerji ihtiyacının en iyi şartlarda karşılanması, enerji arz güvenliğinin sağlanmasının Bakanlık olarak en önemli öncelikleri olduğunu ifade etti. Önümüzdeki dönemde doğalgaz alanında bir taraftan ülke içi ve dışı yatırımları tamamlarken diğer yandan da enerji arz güvenliği için yeni kaynaklar bulunmasının zorunluluğunu vurgulayan Aksoy, "Önümüzdeki dönemde hem kendi güvenliğimiz hem de Avrupa'nın enerji arz güvenliği açısından, hem Irak gazını, hem Hazar Bölgesi kaynaklarını işler hale getirmemiz gerekiyor" diye konuştu.

Kongrenin ilk günü açılış konuşmalarından sonra sergi açılışı yapıldı ve "Türkiye'nin Doğalgaz Temin ve İhraç Politikaları" konulu oturum gerçekleştirildi. Kongre kapsamında ikinci gün; "Kentsel Doğalgaz Kullanımında Konutlar ve Sanayi İç Tesisat Uygulamaları", "İletim ve Dağıtım Hatları", "Kentsel Doğalgaz Dağıtım Şebekeleri ve Servis Hatları" konulu oturumlar, "Elektrik Üretimi İçin Doğalgaz Kullanımı" konulu panel, üçüncü gün; "Türkiye'de Doğalgaz Sektörünün Yeniden Yapılandırılması" konulu oturum ve "Türkiye'nin Doğalgaz Temin ve Tüketim Politikaları" konulu panel gerçekleştirildi.

